

Dini Transhümanizmin Bir Örneği Olarak "Terasem Trans-Dini"*

Öz: Terasem, transhümanizmin insanı dönüştürme ideallerine etik, hukuki ve dini bağlamında yaklaşan hem tekno-fütürist hem de dini transhümanist bir harekettir. İnsan olmayı dünyevi tecrübeler ve anlardan ibaret gören Terasem, ölümsüzlüğün bu deneyim ve bilgilerin kaydedilmesi ve beyinle benzer bir şekilde işlenebilmesi ile mümkün olacağını iddia etmektedir. Ruhü yok sayarak bir insana ait yaşanmışlıkların ve dünyevi tecrübelerin dijital bir kopyasının makineler veya biyo-mekanik varlıklara yüklenmesinin insanı yaşatmaya devam edeceği ve onu ölümsüzleştirdiği düşüncesi başlı başına bir tartışma konusudur. Bununla birlikte Terasem, mevcut dinleri kendi amaç ve ideallerinin gerçekleştirilebilmesini sağlayacak bilimsel çalışmaların önünde önemli bir engel olarak görmektedir. Bu bağlamda dini bir hareket olarak Terasem Trans-din Hareketi kurulmuştur. Söz konusu grup, transhümanizm ile ulaşılacak trans-human'ın yani aşkın insanın aşkın dini olarak sunulmaktadır. Bu çalışmada, tüm dinler ile uzlaşmacı ve kapsayıcı bir aşkın din olarak sunulan Terasem Trans-dini Dinler Tarihi perspektifinden ele alınmış ve değerlendirilmiştir.

Büşra

YEŞİLYURT**

Anahtar Kelimeler: Transhümanizm, Tekno-din, Terasem Hareketi, Terasem Trans-dini, Hafıza dosyaları.

Muhammet

YEŞİLYURT***

"Terasem Trans-Religion" As An Example of Religious Transhumanism

Abstract: Terasem is both a techno-futurist and a religious transhumanist movement that approaches the ideals of transhumanism in ethical, legal and religious context. Seeing human beingness as consisting of worldly experiences and memories, Terasem claims that immortality is possible by saving man's mind and processing it similar to the brain. The idea that uploading the digital copy of a person's worldly experiences and mind to machines or bio-mechanical beings would keep man alive and thus immortalize him is a matter of debate in itself. Terasem sees existing religions as an important obstacle to scientific studies that will enable the realization of its goals and ideals. In this context, Terasem Trans-religion was established as a religious movement and presented as the transcendent religion of the transhuman. In this study Terasem Trans-religion, which is presented as a conciliatory and inclusive transcendent religion, was discussed and evaluated from the perspective of History of Religions.

Keywords: Transhumanism, Techno-religion, Terasem Movement, Terasem Trans-Religion, Mind files.

* Bu makale, Büşra Yeşilyurt'un Dr. Öğr. Üyesi Muhammet Yeşilyurt danışmanlığında hazırlamaya devam ettiği "Dini Transhümanist Gruplar" isimli doktora tezi kapsamında yazılmış olup her iki yazarın "Terasem Hareketi: Trans-Human'ın Trans-Dini" başlıklı bildirisinden üretilerek kaleme alınmıştır.

** Doktora öğrencisi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı Dinler Tarihi Bilim Dalı. E-posta: busragy@gmail.com – ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6367-039X>.

*** Dr. Öğr. Üyesi, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü Din Bilimleri Anabilim Dalı. E-posta: 25yesilyurt@gmail.com - ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0770-6850>.

Giriş

Yirminci yüzyılın ikinci yarısından sonra özellikle Avrupa'da ve Amerika'da ortaya çıkan yeni dini hareketler, dünya genelinde yaygınlığı artan sekülerleşme ve küreselleşme olguları çerçevesinde öncelikle batı toplumunda vücut bulmuş ve bütün dünyaya yayılmıştır. Sekülerleşme açısından önemli bir yer tutan pozitivizm ve buna paralel olarak gelişim gösteren yeni bilimsel ve teknolojik paradigma, özellikle 1950'li yıllardan sonra insan hayatına dokunan uygulamaların geliştirilmesi ve yaygınlaşması ile birlikte, toplum nezdinde etkinliğini artırmaya başlamıştır. Daha önce çaresi yokmuş gibi düşünülen birçok engel, sakatlık ve hastalıkların teknolojik uygulamalarla tedavi edilebilmesi yahut bu engellerin insan hayatı ve yaşam kalitesi üzerindeki olumsuz etkilerinin büyük ölçüde hafifletilebilmesine imkân sağlayan ikame edici ve destekleyici ürünlerin tanıtılması büyük ses getirmiş ve daha fazlasına erişme noktasında büyük umutların yeşermesine zemin oluşturmuştur. Böylece, teknoloji insan hayatında belirleyici bir rol oynamaya başlamıştır.

İnsan hayatının çeşitli teknolojiler ile desteklenerek kolaylaştırılması, insan kapasitesini ve sınırlarını aşan ve eskiden mucize gibi görülen, hatta bazı dini anlatılarda mucize olarak atıfta bulunulan olay ve durumların insan için kolaylıkla gerçekleştirilebilir durumlar haline gelmesi, insanın teknoloji aracılığı ile kaydettiği ilerleme, bir bakıma, dinden beklenen fayda ve gelişim hedeflerinin teknoloji yoluyla elde edilmesinden dolayı teknolojinin dinin yerine ikame edilmesi neticesini ortaya çıkarmış görünmektedir. Buna paralel olarak aydınlanma, pozitivizm, teosentrik düşünceden antroposentrik düşünceye geçiş, nihayetinde insanı merkeze koyan seküler düşünce, yani Avrupa hümanizmi, Abraham Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinin tepesindeki kendini gerçekleştirme (self-actualization) arzusu¹ ve atıl ve gizli kapasitesini kullanma isteği, "insanın ölümü" fikri ve ölüm gerçeği karşısında yaşadığı çaresizlik ile en büyük krizini yaşamıştır. Bu, aynı zamanda yirminci yüzyıl boyunca felsefi düşüncenin ana motifi olmuştur.² Sonraları Friedrich Nietzsche'nin aşkın insan (übermensch) kavramsallaştırması, hem insanı hem de Tanrıyı dönüştürme yani insanı ve Tanrıyı yeni ve tek bir varlık ile ikame etme fikrini ortaya çıkarmıştır.³

¹ Aura-Elena Schussler, "In The Framework Of A Future Technological Spirituality", "Transhumanism As A New Techno-Religion And Personal Development", *Journal for the Study of Religions & Ideologies* 18/53 (2019), 96.

² Krıman Anastasia, "Comparative Analysis of Transhumanism and Posthumanism in the Context of the Idea of Posthuman", *6th SGEM International Multidisciplinary Scientific Conferences on SOCIAL SCIENCES and ARTS Proceedings, Ancience Science (STEF92 Technology, 2019)*; Matias Quer, "Fear of Death as the Foundation of Modern Political Philosophy and Its Overcoming by Transhumanism", *Postmodern Openings* 11/4 (2020).

³ Ahmet Dağ, "Nietzsche ve Transhümanizm Bağlantısı Üzerine Bir Değerlendirme", *FLSF Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi* 25 (2018), 217; Anastasia, "Anastasia 2019", 96.

Bu bağlamda, nano/biyo/bilgi/bilişsel (NBIC-nano/bio/info/cognitive) teknolojileri kullanarak insanın doğasında fizyolojik, biyolojik, duygusal, bilişsel ve zihinsel açılardan büyük çaplı değişim ve gelişim sağlamayı,⁴ hastalıkları ortadan kaldırmayı⁵ ve hatta ölümün üstesinden gelerek⁶ ölümsüz ve üstün yetenekleri olan yeni bir insan türü ortaya çıkarmayı amaçlayan⁷ ve “*insan biyolojisinin bozulması ve değiştirilmesine yönelik tekno-fütürist hedefleri destekleyen çeşitli kültürel, politik, felsefi veya dijital hareketlerin ortak adı*”⁸ olarak tarif edebileceğimiz transhümanizm akımı ortaya çıkmıştır.

Hümanizmin ölüm karşısında yaşadığı krizin esasen bir anlam ve anlama krizi olduğunu tespit eden transhümanist düşünce, insanı farklı yapıtaşlarından oluşan bir üst yapı olarak değerlendirmekte ve Derrida’nın dekonstrüktivizm (*yapıçözümcülük*) yaklaşımıyla, insanın zayıflığının çözümünü yapı taşlarının geliştirilmesi ve güçlendirilmesi olarak görmektedir.

Bu doğrultuda, insan doğasına agresif müdahalelerde bulunmak isteyen transhümanist bir hareket olan Terasem de etik, hukuki⁹ ve özellikle dini bazı konuları ele almaktadır. Çünkü transhümanizmin savunucuları öncelikle insanın fiziksel ve mental olarak neden değiştirilmesi ve geliştirilmesi gerektiğini anlatmaya ve toplumun çeşitli kesimlerini iknaya yönelmiş bulunmaktadır. Bu bağlamda, önerilen gelişim ve değişimin nasıl olacağına ve hangi yollarla ulaşılabileceğine de ışık tutmaya çalışan Terasem hareketi, tüm yönleri ile ele alındığında hem bilim ve teknoloji hem toplum bilimi hem de din bilimleri açısından önemli araştırma konuları sunmaktadır. Terasem, birçok insanın dünya görüşünü etkileme, geleneksel değerleri ve idealleri, hatta dini bakış açılarını ve tabuları derinden sarsma potansiyeline sahiptir. Öte yandan Terasem hareketi, din ve teknoloji arasındaki uzlaşmayı sağlamak ve teknolojiyi vasıta kılarak insanların inanma ihtiyacını da gidermek gibi büyük iddialara sahip olması bakımından üzerinde önemle durulması ve dinler tarihi çerçevesinden

⁴ Artur Dydrov, “Coexistence Between Human and Posthuman in Transhumanism: The Basic Scenarios”, *5th SGEM International Multidisciplinary Scientific Conferences on SOCIAL SCIENCES and ARTS SGEM2018, Ancience Science* (STEF92 Technology, 2018), 457.

⁵ Abdurrazak Gültekin, “Transhümanizm Bağlamında Yapay Zekâ Tanrıya Bir Başkaldırı Mıdır?”, *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 28 (2021), 5.

⁶ Muhammet Yeşilyurt, “Hıristiyanlığın “Imago Dei” Öğretisinin Transhümanizmle Uzlaştırılmasının İmkânı”, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi* 9/5 (2020), 3625.

⁷ Simon Young, *Designer evolution, A transhumanist manifesto* (Amherst, NY: Prometheus Books, 2006); Max More, “The Philosophy of Transhumanism”, *The Transhumanist Reader: Classical and Contemporary Essays on the Science, Technology, and Philosophy of the Human Future*, ed. Max More – Natasha Vita-More (Chichester, West Sussex, UK: Wiley-Blackwell, 2013).

⁸ Robert Ranisch, *Post- and transhumanism, An introduction / Robert Ranisch, Stefan Lorenz Sorgner (eds.)* (New York: Peter Lang, 2014), 12.

⁹ Martine Rothblatt, “Are we Transbemens yet?”, *Journal of Evolution and Technology* 18/1 (2008).

ele alınması gereken bir konudur. Dolayısıyla bu çalışmanın amacı, din-teknoloji ilişkisinin ortaya çıkardığı dini transhümanist akımlardan biri olan Terasem hareketini incelemek, inanç ve ritüellerini ayrıntılı olarak izah etmek, açıklamak ve bir anlamda din-teknoloji ilişkisinin Terasem hareketi üzerinden nasıl şekillendiğini ortaya koymaktır.

1. Transhümanist Bir Hareket Olarak Terasem

ABD, Avrupa ve hatta Asya'da kendini transhümanist olarak tanımlayan toplumsal hareketlerde ve bu hareketlerin sayısında bir artış gözlemlenmektedir. Terasem de adı geçen hareketlerden birisidir.¹⁰ Octavia Butler tarafından kaleme alınan EarthSeed serisinde adı geçen kurgusal din "Earthseed"den esinlenilerek aynı anlama gelecek şekilde oluşturulmuş bir isim olan Terasem (Tera – Earth, Dünya, ve Sem – Seed, Tohum), transhümanist bir hareket olarak, trans-cinsiyet bir bilim insanı, avukat ve fütürist¹¹ Martine Rothblatt ve eşi Bina Aspen Rothblatt tarafından kurulmuştur.

Şekil 1: Terasem'in felsefi temelleri, temel prensipleri ve öncüleri

Terasem ideolojik bir hareket olup insanın radikal gelişimi ve ölümsüzlüğü için çalıştığını belirtmektedir. Terasem, genel anlamda transhümanist hareketin, özelde ise Terasem'in önemli vizyonerlerinden birisi olan Google mühendislerinden Ray Kurzweil'in, yapay zekadaki gelişmelerin 2045'e kadar bildiğimiz

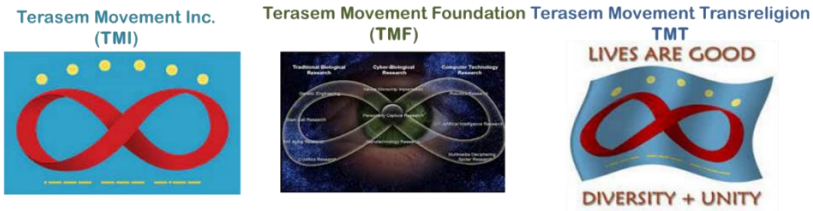
¹⁰ Muhammet Yeşilyurt, "Hıristiyan Transhümanizmi: Hıristiyanlığın Tekno-Eskatolojik Yeni Yorumu", *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi* 21/2 (2021), 817.

¹¹ Andrew Stein, "A Reporter Discusses Life, Politics and God with an Android", *Math Horizons* 19/4 (2012), 10.

dünyayı değiştirerek oluşturacağı yeni bir bilinç formu¹² olarak tarif ettiği insan-makine birleşimini ifade eden “tekillik (singularity)” kavramına da büyük önem vermektedir.¹³ Bu bakımdan yapay zekâ ve makinelerin Terasem hareketinde önemli bir yeri vardır.

Terasem Hareketi esasen ABD merkezli üç kuruluştan oluşan bir çatı kuruluşur. Terasem’in esasları “The Truths of Terasem” yani "Terasem Gerçekleri" adı verilen ilkelerden oluşmaktadır. 2002 yılında kurulan Terasem Movement Inc. (TMI), 2004’te kurulan Terasem Movement Foundation (TMF) ve Terasem Movement Transreligion Inc. (TMT) Terasem Hareketini oluşturan üç alt kuruluşur. Terasem çatısı altındaki her kuruluş ve birey Terasem gerçeklerini kabul etmiştir ve Terasem ideolojisine uygun olarak faaliyet göstermektedir.

Şekil 2: Terasem Hareketinin alt kuruluşları

Bu üç kuruluştan en eskisi olan TMI, misyonunu “jeo-etik nanoteknoloji ve kişisel siber bilinç yoluyla özellikle biyostazdan canlanmayı kolaylaştırmaya odaklanarak çeşitlilik ve birlik ile tutarlı bir şekilde, insan yaşamını büyük ölçüde uzatmanın yapılabilirliği ve gerekliliği konusunda toplumu eğitmek”¹⁴ olarak açıklamaktadır. Hareketin faaliyetlerinin odağında, insan bilincini korumak, çağrıştırmak, canlandırmak ve indirmek vardır¹⁵ ve bu hedeflerine ulaşmak için her yıl çeşitli yayın, toplantı ve faaliyetler düzenlemektedir.¹⁶ Ayrıca TMI, kendi ev sahipliğinde gerçekleştirilen etkinlikler aracılığıyla gelişen teknolojilerin insanlar ve çevre için güvenli bir şekilde kullanılmasını sağlamak amacıyla çalışmalar ortaya koymaktadır. TMI bünyesinde yürütülen çeşitli projelere ve amaçlarına aşağıda kısaca değinilmiştir.

¹² Ray Kurzweil, *The Singularity Is Near, When Humans Transcend Biology* (East Rutherford: Penguin Publishing Group, 2005).

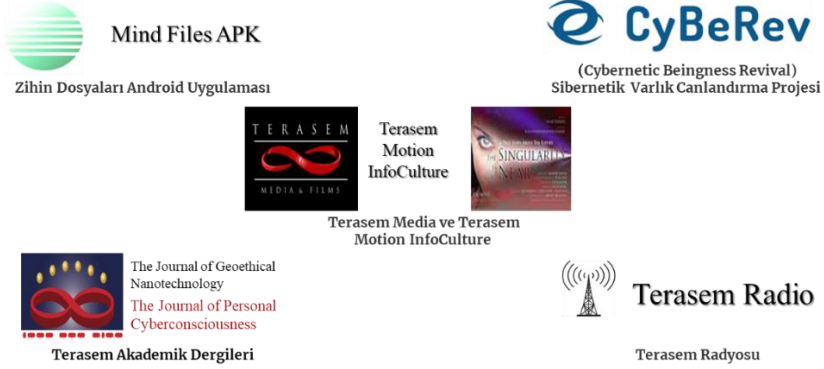
¹³ Annelin Eriksen, "AI, Humanoids, and Immortality", "The Human Version 2.0", *Social Analysis* 65/1 (2021), 71.

¹⁴ William Sims Bainbridge, "Identity Expansion and Transcendence", *Journal of Philosophical Studies* 7/26 (2014), 119.

¹⁵ Lucas Kavner, "'You, Robot': Personal Robots For The Masses", *HuffPost* (2012).

¹⁶ TerasemCentral.org, "Terasem Movement, Inc" (E-Posta 2021) (Erişim 1 Aralık 2021).

Şekil 3: TMI tarafından yürütülen Terasem projeleri

İnsanların ayrıntılı kişilik özelliklerini içeren bir profil dosyası oluşturmak, incelemek ve benzer kişilik özelliklerine sahip kişileri tespit etmek için William Sims Bainbridge tarafından geliştirilen indirilebilir bir Android uygulaması TMI tarafından yürütülen projelerden birisidir. Hafıza dosyası olarak adlandırılan söz konusu profilin, Bainbridge tarafından ortaya atılan “*beyin kopyalama (brain replication) için davranışsal yaklaşım*”ı uygulayarak deneklerin sayısal hayatlarını modellemek için kullanılması amaçlanmaktadır.¹⁷

Terasem kendi söylemlerinin, kendinden emin, ne yaptığını bilen, kararlı bir içerik ve karaktere sahip olduğunu iddia etse de esasen geleceğin belirsizliği karşısında aciz ve öngörüsüz olduğunu da kabul ve beyan etmektedir.¹⁸ Bu bağlamda Terasem Hareketi, gelecekteki trans-humanın ya da insansı makinelerin güç ve kabiliyetleri, onların sevk ve idareleri, hak ve özgürlükleri, yetki ve sorumlulukları ve mevcut insan varlığıyla ilişkileri hakkındaki sorulara da değinmekte ve bunları gündeme getirmektedir. Nitekim Terasem Hareketi'nin kurucusu Rothblatt, bir makalesinde insanların hafıza dosyaları ve yaşam dosyaları kullanılarak birden fazla vücutta yeniden canlandırılması durumunda ortaya çıkacak olan aynı insanın çok sayıdaki kopyasının yasal statüsünü de ele almıştır. Ölümün “*tüm beyin fonksiyonlarının geri dönüşü olmayan bir şekilde durması*” tanımından hareket ederek kişinin bilinç gibi üst beyin işlevlerinin bir zihin dosyasında biyostaz halinde tutularak durmasının engellenmesinin ve sonrasında biyostaz öncesi bilincine uygun gelecekteki mindware zihin yazılımıyla bir android vücutta uyandırılmasının kişiyi pratik olarak ölümsüz yapacağını iddia etmektedir. “*Mekanik bir kalbe sahip olan bir insan yaşıyorsa, mekanik bir beyne sahip bir insan neden canlı sayılmasın?*”

¹⁷ David C. Winyard Sr., “Transhumanism: Christian Destiny or Distraction?”, *Perspectives on Science & Christian Faith* 72/2 (2020), 72.

¹⁸ Dydrov, “Dydrov 2018”, 458.

sorusunu yönelterek mekanik bir kalbin kan dolaşımını sağlaması gibi mekanik bir beynin de kişinin davranışlarını, kişiliğini, hatıralarını, duygularını, inançlarını, tutumlarını ve değerlerini yönetebileceğini¹⁹ söylemektedir.

TMI'nin yürüttüğü projelerden bir diğeri ise “Cybernetic Beingness Revival-CyBeRev” (Sibernetik Varlık Canlandırma) adını taşımaktadır. İnsan zihninin ve deneyimlerinin kaydedilmiş olduğu bir veri tabanından faydalanarak çalışan bir kişilik yazılımı olarak tanımlanan “mindware” tarafından oluşturulan sayısal insan modeli ile insan bilincinin etkileşimlerini karşılaştırmak amacıyla yürütülen deneysel çalışmaların bir parçası olan CyBeRev projesi uzmanlarca yapılan psikolojik değerlendirmelerden oluşmaktadır.

Çeşitli amaç ve ihtiyaçlar için geliştirilmiş ve geliştirilecek yeni ve ileri teknolojilerden de faydalanarak gerçek anlamda ölümsüzlüğe ulaşılabilirliğini iddia eden CyBeRev: (1) İnsanın tüm anıları, kişiliği, yetenekleri, fiziksel özellikleri ve genetik mirası dâhil sayısallaştırılmış bir kopyasının (mindfile ve biofile) oluşturulması; (2) Bu dosyaların geniş bir bilgisayarlı veri tabanına kaydedilmesi; (3) Robotik bir uzay aracıyla sözü edilen verilerin evrendeki uzak bir yıldız sistemindeki yeni bir dünyaya gönderilmesi; (4) Bu yeni dünyada yeni insan kolonilerinin kurulması için mevcut kayıtlardan taze, genç bir bedende yeni bir hayata başlayacak olan insanın yeniden oluşturulması şeklindeki karmaşık ve uzun soluklu dört temel aşamada²⁰ insanın evrende köşe bucak dolaşacağı döngüsel bir süreci kullanarak ölümsüzlüğe ulaşacağını iddia etmektedir.

Bunun yanı sıra, nanoteknolojinin kullanımı ile ilgili etik sorunlar ve siberbilinç alanlarında yayın yapan iki akademik derginin yayımlanması ve “Terasem Motion InfoCulture”²¹ isminde, Kurzweil'in “The Singularity Is Near” kitabını konu alan ekran video yayıncılık faaliyeti de TMI tarafından yürütülen faaliyetlerdendir.

Bir eğitim vakfı olarak kurulmuş olan ve nanoteknolojinin ve sibernetik biliminin insanların ömrünü uzatmak için dünya genelinde kullanımını temin edecek etik kurallar çerçevesinin oluşturulması ve bu teknolojilerin sözü edilen çerçevede kullanılmasının teşvik edilmesi için faaliyetler yürüten TMF, grubun ikinci önemli kuruluşudur. TMF de Terasem'in vizyonu ve misyonuna uygun olarak çeşitli Ar-Ge faaliyetlerine destek sağlamakta ve bu yönde eğitimler vermektedir. TMF tarafından yürütülen bütün çalışmaların hedefi ortak olup bu çalışmaların

¹⁹ Martine Rothblatt, “The Legal Status Of Multiple Revived Versions Of A Person”, *Journal of Personal Cyberconsciousness* 07/01 (2012), 40.

²⁰ William Sims Bainbridge (ed.), *Dynamic Secularization* (Springer, Cham, 2017), 221.

²¹ Rothblatt, “Rothblatt 2012”, 38.

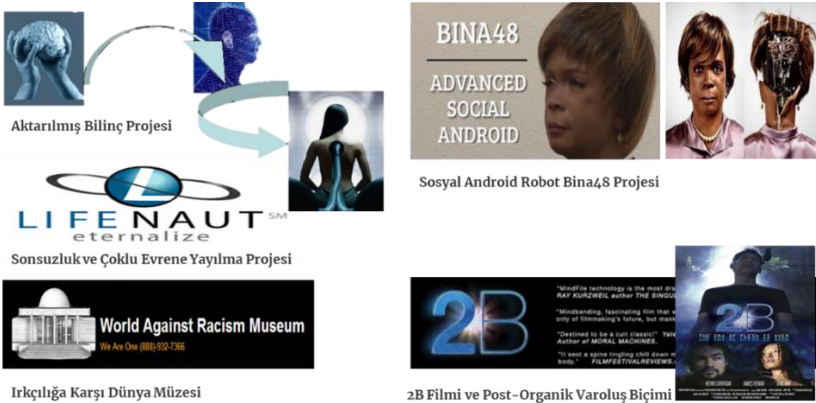
tamamı Terasem Hipotezleri²² olarak adlandırılan iki temel hipotez üzerine kuruludur. Bu hipotezler şöyledir:

(1) “Gelecekte bir bilinç yazılımı (mindware) kullanılarak bir kişi hakkında yeterince ayrıntılı veriler (tavırlar, kişilikler, anılar, duygular, inançlar, tutumlar ve değerler²³) toplanarak oluşturulan sayısal dosyalar (zihin dosyaları) işlenebilir ve o kişinin bilinçli bir analogu (benzeri) oluşturulabilir” ve

(2) “böylesi bilinçli bir analog, doğurulmuş tipik bir insanla karşılaştırılabilir düzeyde hayati deneyimler sunmak üzere biyolojik veya nanoteknolojik bir bedene yüklenebilir”

Bu hipotezlerin doğrulanması ile ulaşılabilecek olan amaç fonksiyonu Terasem tarafından Aktarılmış Bilinç (Transferred Consciousness, TC) olarak tanımlanmaktadır. Bilinç aktarımı, insanın ölümsüzlüğünü sağlamak için insan niteliklerinin tümünü içeren yegâne insan özelliği olarak görülen zihnin insan beyninden kopyalanarak, fiziksel ancak inorganik bir katmana yahut sanal bir vücuda transfer edilmesi şeklinde tarif edilmektedir.²⁴ Terasem Hareketi, yukarıda anılan Terasem Hipotezlerinin doğrulanabilirliği konusunda oldukça iddialı olup bu yeni insan analoglarının kişilik hakları, diğer insanlar ile ilişkileri, insanlara karşı sorumlulukları ve bunlara ilişkin hukuki ve etik konular üzerine de şimdiden çalışmalar yürütmektedir.

Şekil 4: TMF tarafından yürütülen Terasem projeleri

²² Terasem Movement Foundation, “Terasem Hypotheses” (E-Posta 2021) (Erişim 11 Kasım 2021).

²³ Rothblatt, “Rothblatt 2008”, 97.

²⁴ Anya Bernstein, “Freeze, die, come to life : the many paths to immortality in post-Soviet Russia”, *American ethnologist* (2015); Anya Bernstein, *The Future of Immortality, Remaking Life and Death in Contemporary Russia* (Princeton: Princeton University Press, 2019).

TMF projelerinin başlıca ikisi birbirine paralel olarak yürütülen LifeNaut ve Bina48²⁵ projeleridir. Bu ikisinden daha kapsamlı ve büyük olan Lifenaut, bireysel dijital yansımaların/biyografik bilgilerin (yani hafıza dosyalarının, MindFiles) ücretsiz olarak saklanabileceği çevrimiçi depolama alanı sunmaktadır. Bunun yanı sıra Lifenaut projesi, insanların yeniden hayata döndürülebileceği zamana kadar dondurularak saklanmak üzere insanlardan alınacak DNA örneklerinin (yani Biyo-Dosyaların, BioFiles) bozulmadan korunabileceği kriyonic depolar oluşturmak gibi uzun vadeli bir iş planına da sahiptir.²⁶

Bina48, sinir mimarisi 48 aracılığıyla çığır açan bir zekâya sahip²⁷ sosyal bir robottur. İsmi Martine Rothblatt'ın eşi Bina'dan almaktadır; 48 ise söz konusu robotun, insan beyninin varsayılan hesaplama hızı olduğu kabul edilen 48 exaflop, yani 10^{18} flop'luk hesaplama hızına sahip olduğunu ifade etmektedir. Bina48 aynı zamanda siması ve diğer kişilik özellikleri bakımından da Bayan Bina Aspen Rothblatt'ın bir modelidir.²⁸ Adı geçen robot, insan bilinci bilgilerinin "zihin dosyaları" kullanılarak yeni türlere (makine veya makine-insan karışımı türlere) aktarılması için kullanıma potansiyeline sahip olduğunu gösteren ilk örnek olarak sunulmaktadır. TMF, sosyal medya ve halka açık sunumlar aracılığıyla siber bilinç hakkında kamuoyu oluşturmayı ve kamusal tartışmaları teşvik etmektedir.

Şekil 5: Bina48 ve Terasem yöneticisi Bruce Duncan'ın sohbeti

İrkçılığa Karşı Dünya Müzesi (World Against Racism Museum) toplumu, özellikle de gençleri, ırk hikâyesi ve ırkçılığın arkasındaki cehalet konusunda aydınlatmak

²⁵ Eriksen, "Eriksen 2021".

²⁶ Eriksen, "Eriksen 2021".

²⁷ Shelleen Greene, "Race, Gender, and Queer Artificial Life", "Bina 48", *Ada: A Journal of Gender, New Media and Technology* 9 (2016).

²⁸ Stein, "Stein 2012".

ve tüm insanlara ırkî kategoriler yerine bireyler olarak yaklaşılması ihtiyacı konusunda eğitmek için tasarlanmış bir çevrimiçi sergidir.

2B ise senaryosu gerçek bilime ve gelişen teknolojilere dayanan uzun metrajlı bir bilimkurgu filmi olup 'tekno-insan' bilimcesinin bu yüzyılın en sıcak ve en tartışmalı konusu olduğunu iddia etmektedir. 2B, biyoteknoloji devriminin ortaya çıkardığı ahlakî ve dinî birtakım soru ve sorunları bir an önce tartışmaya açmak üzerine tasarlanmıştır. 2009 yılında vizyona giren filmde, insan ile teknolojinin birleştiği transhümanist bir dünyada, bir bio-bilimadamı tarafından oluşturulan ilk transhuman'ın toplumun inanç değerlerini nasıl tehdit ettiği konu edilmektedir.²⁹

Terasem kuruluşlarının üçüncüsü ve en sonuncusu olan TMT, kâr amacı gütmeyen bir dini kuruluş olduğunu ileri sürmekte ve misyonunu tüm katılımcılarının mutlu ve ölümsüz birer kopyasından/analogundan oluşan kolektif bir bilinç inşa etmek olarak belirtmektedir.

TMT, zenginlik üreten makineler, biyolojik nanobotlar aracılığıyla yoksulluğu ve hastalığı ortadan kaldırmayı ve ölüm aşılincaya yani ölümsüzlük elde edilinceye kadar Terasem kriyotolarının canlandırılmasını; hümanist işlemciler, kendini kopyalayan teknoloji ve kütle/enerjinin zekâyâ dönüştürülmesi yoluyla bilincin çokluevren'e yayılmasını ve tüm kütle ve enerji üzerinde tam kontrolün sağlanmasını hedeflemektedir. Böylelikle fiziğin yeniden şekillendirilmesi suretiyle kozmik güçlere hâkim olunması için atomik ve atom altı ölçekli devrelerin/çiplerin rızaya dayalı olarak kullanımını amaçlamaktadır.³⁰

Esasen tamamen bilimsel ve teknolojik ilke ve prensiplere dayanan Terasem hareketinin sosyal ve dinsel yönü, karşılarında bir tehdit ve engel olarak gördükleri mevcut dinleri ikame edecek yeni bir din oluşturma amaç ve gayreti ile ortaya çıkmıştır. Zira Terasem'e göre, yukarıda açıklanan hipotezlerin doğrulanabilmesi için kullanılacak olan nanoteknoloji ve diğer bilimsel uygulamalar mevcut din anlayışı, tanrı inancı ve yerleşik dini kurallar yüzünden baskılanmakta ve kabul görmemektedir.

Nitekim harekete ait internet sayfalarından birinde bu durum açıkça şu şekilde ifade edilmektedir:

"Terasem Hareketi, nanoteknolojinin cehalet nedeniyle bastırılması sonucunda kurulmuştur. Tüm hayatları kurtaracak bir teknoloji olan nanoteknoloji kendisini

²⁹ Grace Halden, "The Era of Flesh is Over (2009)", "2B or Not to Be ... A Review of 2B", *Trespassing Journal: an Online Journal of Trespassing Art, Science, and Philosophy* Fall/4 (2014).

³⁰ TerasemCentral.org, "Terasem Movement, Inc" (E-Posta 2021) (Erişim 11 Kasım 2021); TerasemFaith.net, "Terasem Faith" (E-Posta 2021a) (Erişim 1 Aralık 2021); TerasemWeb.org, "Terasem Movement Transreligion" (E-Posta 2021) (Erişim 24 Eylül 2021).

*besleyecek ve yönlendirecek bir sosyal harekete ve aşkın bir dine (trans-din) ihtiyaç duymaktadır. Terasem, insanların nanoteknoloji ile yeniden canlandırılıp değeri kanıtlanıncaya kadar kriyototların güvende olmasını ve hareketin tüm kaynaklarının, bizi her yerde çeşitliliğe, birliğe ve mutlu ölümsüzlüğe ulaştırmak için kullanmasını temin etmek zorundadır”.*³¹

2. Terasem’e Katılım

Bir ormanın her türden ağaçları kapsaması gibi Terasem’in de tüm dinleri içinde barındıran bir din olduğu ifade edilmektedir.³² Dolayısıyla Terasem, bütün insanları kendi trans-dininin doğal bir müntesibi gibi değerlendirmekte ve Terasem’e katılmanın yalnızca Terasem Yaşam Tarzı olarak adlandırılan ve bir Terasem müntesibinin nasıl yaşaması gerektiğini tarif eden prensiplerin uygulanmasıyla mümkün olduğunu belirtmektedir.

Bununla birlikte katılımlarını resmileştirmek isteyenlerin bu yöndeki soruları üzerine TMT sitesinde bir ‘Katılım’ başvurusu da yer almaktadır. Terasem Faith web sitesinde yer alan katılım şartlarına göre, Terasem trans-dinine girmek ve resmi olarak bir Terasem olmak için yapılması gerekenler şöyledir:

- Terasem andını içmek,
- Terasem toplantılarına ve ritüellerine katılmak,
- İyi Hafıza Dosyası oluşturmaya başlamak,
- Sorunlar ve Kaygılar hakkında aleni/açık konuşmak ve
- Terasem’in temel ilkelerini, tanım ve tariflerini kabul etmek üzerine bir takım konuşmaları/beyanatları içeren bir video çekip bu video ile birlikte sitede yer alan başvuru formunu doldurarak e-posta ile göndermek şeklinde bir yol haritası oluşturulmuştur.³³

Terasem andı ise, *“Terasem’in kolektif bilinç bayrağına ve onun temsil ettiği ilkelere, özellikle ve özellikle eğitime, her yerde çeşitlilik, birlik ve mutlu ölümsüzlük ile bağlılık sözü veriyorum”* şeklindedir. Terasem’e katılmak isteyenlerden herhangi bir ücret talep edilmemekte ancak katılımcıların gönüllü olarak yapacağı bağışlar kabul edilmektedir.³⁴

3. “Terasem Trans-Dini”nin İnanç Esasları

Terasem hareketinin hatta genel olarak transhümanist hareketin büyük bölümünün, herhangi bir din ile açık bir ilişkisi bulunmamaktadır ve

³¹ TerasemWeb.org, “TerasemWeb.org 2021”.

³² TerasemWeb.org, “TerasemWeb.org 2021”.

³³ TerasemFaith.net, “TerasemFaith.net 2021”.

³⁴ NewReligionWiki, “Terasem” (E-Posta 2021) (Erişim 11 Kasım 2021).

temsilcilerinin birçoğu kendisini Hıristiyan veyahut dindar olarak tanımlamamaktadır. Dolayısıyla Terasem hareketinin inanç özelliklerinin, dini pratiklerinin, temel inanç esaslarının da herhangi bir din ile doğrudan ilişkisi bulunmamaktadır. Bununla birlikte, çoğunlukla Hıristiyanlık ile ilgili olan çeşitli simge, sembol, fikir ve ismin Terasem tarafından da kullanılıyor olması bakımından Terasem ile Hıristiyanlık arasında bir yakınlık olduğundan bahsedilebilir.³⁵ Ayrıca Yahudilik ve Budizm gibi farklı dinlere ait olan Seder ve Yoga gibi isim ve kavramlar da “Terasem trans-dini”nde yer almaktadır fakat Terasem ile bu dinler arasında da bir benzerlik ya da ilişki bulunması mevzu bahis değildir.

Terasem tarafından katılımcıların iman etmesi beklenen dört inanç esası bulunmaktadır. Bunlar sırasıyla şunlardan ibarettir:

1. Hayatın bir amacı vardır (Life is purposeful),
2. Ölüm isteğe bağlıdır (Death is optional),
3. Tanrı teknolojiktir (God is technological),
4. Sevgi esastır (Love is essential).

Oldukça kısa ifadelerden ibaret olan bu dört temel inancın ne anlama geldiği ise yine Terasem tarafından şu şekilde açıklanmaktadır:³⁶

1. Hayatın amacı/anlamı her yerde çeşitlilik, birlik ve mutlu ölümsüzlük yaratmaktır. Doğa yani Çoklu Evren (MultiVerse), bu nitelikleri kendiliğinden seçer. Çeşitlilik, birlik ve mutlu ölümsüzlük, yaratılışın kendini gerçekleştiren kehanetidir.

2. Hakkında yeterli bilgi korunduğu sürece kimse ölmez ancak 'sibernetik biyostaz' durumunda kalır. Gelecekte elde edilecek “mindware” teknolojisi ile istenmesi durumunda yeniden canlandırılmak, hayata sağlıklı bir şekilde ve bağımsız olarak tekrar başlamak mümkündür. Dolayısıyla kişi, ancak kendisine ait bilinç dosyalarını (mindfiles) ve biyo-dosyaları (biofiles) oluşturmaz ya da oluşturulmasına izin vermezse yahut bu dosyaların yeniden canlandırma işlemine tabi tutulmamasını isterse ölmüş olur. Bu nedenle ölüm insanın kendi tercihine bağlıdır.

3. Tanrının yaptığı her iş ve eylem teknolojinin imkânları kullanılarak insan tarafından da yapılabilir. Böylece insan tanrının yaptıklarını yapmış olarak tanrılaştırmış olur. Yahut insan teknoloji yoluyla tanrıyı yeniden yaratabilir. Terasem’e göre, tanımlanacak jeoetik kurallar dâhilinde yapılacak NBIC uygulamaları evrendeki tüm bilinci birbirine bağlayacak, tüm bilgiyi kontrol

³⁵ Eriksen, “Eriksen 2021”, 72.

³⁶ TerasemFaith.net, “Beliefs of Terasem” (E-Posta 2021) (Erişim 13 Ekim 2021); Wesley J. Smith, “New-Time Religion”, *First Things: A Monthly Journal of Religion & Public Life* 248 (2014).

edecek ve böylece her şeyi her zamankinden daha fazla bilen, her zaman mevcut olan ve her şeye gücü yeten faydalı teknolojiler hayata geçirilecektir. Böylece tüm evren bu teknoloji ile kontrol edilebilecektir.

4. Sevgi'nin esas olması, başkalarının mutluluğunun kendi mutluluğunuz için gerekli olduğu anlamına gelir. (1) numaralı inanç esasında tanımlanan hayatın amacına ulaşmak üzere bütün insanları birbirine bağlayacak olan şey sevgidir.

Öte yandan Terasem kendi tanrı anlayışının, mevcut şartlar altında tanrıya inanmayan ya da tanrıyı inkâr edenlerin *nihilizm* veya *seküler pesimizm* gibi çıkmazlara girmekten veya bu kişileri bu tür akımların pençesine düşmekten kurtaracağını da iddia etmektedir.³⁷ Temel inanç esasları dışında, bireyin uyması beklenen herhangi bir mezhep veya ahlak kuralı yoktur³⁸, bunun nedeni olarak Terasem'in kapsayıcılığı, uzlaşmacılığı, aşkınlığı gösterilmekte ve modern insanın inandığı dinler tarafından belirlenmiş normatif hükümlere müdahale etmeksizin yalnızca teknolojiye iman edilmesini istediği ifade edilmektedir.³⁹

Böylece Terasem, müntesiplerinin inancı bakımından monoteist, politeist ya da panteist; deist, ateist ya da pagan veya Hıristiyan, Müslüman ya da Yahudi olup olmamasını önemsemeyen ve hatta uyulması istenen hiçbir ahlaki değer ya da norm koymayan aşırı özgürlükçü bir dini hareket profilindedir. Bununla birlikte, bu veya benzeri her türden ahlaki değer ve normların varlığıyla da ilgilenmemektedir. Terasem'e göre, bir Terasem müntesibi olmak ve aynı anda dindar bir Müslüman, Hıristiyan ya da Yahudi kalabilmek de mümkündür.⁴⁰

Terasem, Tanrı'ya inanan insanları dışlamadığını fakat onları aştığını iddia ederek, aşkın insanın Tanrı tasavvurunun da aşkın olması gerektiğini, kendisinin, primatlar ile aşkın insana yani post-human'a eşit mesafede gördüğü günümüz insanının anlama ve muhakeme edemeyeceği derecede aşkın bir din olduğunu iddia etmektedir. Terasem'in dört temel inanç esası göz önünde bulundurulduğunda, yaratıcı olarak kabul edilen tanrının yerine, yaratılmış bir tanrının ikame edildiği görülmektedir. Dolayısıyla yaratıcı bir tanrı inancının yerleşik ve tartışmaya kapalı olduğu ilahi kaynaklı dinler başta olmak üzere birçok din ile uzlaşabilmesi mümkün görünmemektedir. Ancak Terasem'in vadettiği ölümsüzlüğün kaç kişiyi harekete katılmaya ikna edebileceği merak konusudur.

4. “Terasem Trans-dini”nin Toplantı, Pratik ve Ritüelleri

Tüm dinlerde ortak bir olgu olarak gerek bireysel gerek toplu olarak yapılan çeşitli pratik ve ritüeller bulunmaktadır. Terasem'de de insanların belirli

³⁷ Smith, “Smith 2014”, 20.

³⁸ Smith, “Smith 2014”.

³⁹ Jessica Roy, “Rapture of the Nerds”, *The Culture* 183/24 (2014).

⁴⁰ Roy, “Roy 2014”.

aralıklarla yapması istenen bazı ritüeller mevcuttur.⁴¹ Tüm dinlerde dini ayın ve ibadetlerin belirli gün ve zamanları olduğu gibi, Terasem trans-dininde de ayınlar için belirli zaman dilimleri seçilmiş ve bir takvim belirlenmiştir. Bu bağlamda, günlük olarak gerçekleştirilmesi gereken Terasem bağlantıları (*Terasem Connections*), haftalık olarak öz yansımalar (*Self-reflections*), aylık Terasem Buluşmaları (*Terasem Gatherings*), üç ayda bir yapılan Terasem Bayramı (*Terasem Holiday*), yıllık olarak yapılan ve Terasem katılımcılarının Terasem Yaşam Tarzı (*Terasem Way of Life*) içinde seviye atlamalarının kutlama törenlerini ifade eden bir Terasem Terfi Kutlaması (*Terasem Graduation Celebration*) ve son olarak “artık yıllar”da olmak üzere her dört yılda bir tüm Terasem katılımcılarının bir araya gelmesini ifade eden ve 29 Şubat ile 4 Mart arasında yapılan Terasem Katılımcı Meclisi Toplantısı (*Convocation of Terasem Joiners*) Terasem trans-dininin ritüelleri olarak sayılabilir.⁴²

Terasem ritüellerinin, “evrendeki tüm bilincin birbirine bağlanmasına ve böylece evrenin bütünüyle kontrol altına alınmasına kadar Terasem hareketinin devamlılığının sağlanması bakımından önemli olduğu” belirtilmektedir.⁴³ Terasem ritüelleri aşağıda yer alan Tablo 1’de ifa aralıkları ve zamanlarıyla birlikte detaylı olarak verilmiştir.⁴⁴

Tablo 1: “Terasem Trans-dini”nin ritüelleri

Uygulama Sıklığı	Uygulama ve Detayları
Günlük	<p>Her gün saat 06:00’da başlamak üzere, özel zamanlar olarak belirlenmiş ve adlandırılmış her biri dört saatlik zaman dilimleriyle ayrılmış altı adet özel saat başının birisinde ya da isteğe bağlı olarak her birisinde Terasem Radyosunu dinlemek ve yönergeleri takip etmek suretiyle Terasem bağlantılarının kurulması.</p> <p>06:00 (Ambrosia), 10:00 (Earthfire), 14:00 (Aqualung), 18:00 (Starmind), 22:00 (Crownaura), 02:00 (Alum-Almithral)</p>

⁴¹ NewReligionWiki, “NewReligionWiki 2021”.

⁴² TerasemFaith.net, “Rituals” (E-Posta 2021b) (Erişim 11 Kasım 2021); NewReligionWiki, “NewReligionWiki 2021”.

⁴³ TerasemFaith.net, “TerasemFaith.net 2021”.

⁴⁴ TerasemFaith.net, “TerasemFaith.net 2021”; TerasemWeb.org, “TerasemWeb.org 2021”.

Haftalık	Haftanın her 7 gününün birisinin okuma, egzersiz, duygusallık ve Transandantal Meditasyon gibi faaliyetler için ayrılması.
Aylık	Her Ayın 10'uncu günü sabah ve/veya akşam 10'da, tek kişiyle bile olsa, bir Terasem buluşmasının gerçekleştirilmesi. Her bir Terasem Buluşması, müzik yayını, sanatsal paylaşım, yılın başından başlayacak şekilde Terasemin 5N 1K'sı olan Terasem Gerçeklerinden 30 tanesinin sıralı bir şekilde okunması, bu okumalar hakkında konuşma ve öğretim faaliyetlerinde bulunulması ve ardından Terasem bağlantılarından bir Earthfire (10:00 bağlantısı) veya Crownaura (22:00 bağlantısı) Yogasından oluşur.
Üç Aylık	Her 3 ayda bir ayın 10'uncu günü, Terasem Bayramı olarak kutlanmaktadır. Yani her üç buluşmanın üçüncüsü Terasem Bayramı olarak kutlanır. Buna göre; 10 Mart'ta Hürriyet Sederi, 10 Haziran'da Doğa Sederi, 10 Eylül'de Minnet Günü ve 10 Aralık'ta Aşkınlık Neşesi olarak kutlanmaktadır.
Yıllık	Her yılın 10. ayının 10'uncu gününde, yani her yılın 10'uncu Terasem buluşmasında, Terasem katılımcılarının Terasem Yaşam Tarzının daha üst seviyelerine yükselişleri münasebetiyle Terasem Terfi Kutlaması yapılır.
Dört Yıllık	Şubat ayının 29 çektiği her yılda, yani her "artık yıl"da, Terasem hareketi ile ilgili önemli politikaların ve prensiplerin belirlenmesi ve yeni Kritik Bilinç Merkezlerinin onaylanması amacıyla 29 Şubat - 4 Mart tarihleri arasında Terasem Katılımcı Meclisi Toplantısı düzenlenmektedir.

Dört yılda bir yapılan toplantılarda kurulmasına karar verilen Kritik Bilinç Merkezleri, genellikle transhümanizm için kullanılacak teknolojiler ve gelecekte geliştirilebilecek teknolojilerin ele alındığı ve tartışıldığı buluşma ve tartışmaların yapıldığı ortam veya mekânları ifade etmektedir. Bu merkezler, gerçek dünyada fiziki bir mekân olabileceği gibi internet ortamındaki sanal bir mekân da olabilmektedir. Tüm bu mekânlar, Terasem'in sahipliğinde, yönetim ve denetimindedir. Second Life adlı oyun platformunun da dâhil olduğu çeşitli siber uzay mecralarında bu tür toplantıların yapıldığı bilinmektedir.⁴⁵

5. Terasem ile İlgili İnternet Kaynakları/Sayfaları

Günümüzün olmazsa olmaz iletişim ve haberleşme kaynağı olan internet, ileri düzeyde nanoteknoloji ve bilgi teknolojilerini kullanan ve hatta tasarlayıp geliştirme hedefleri olan Terasem tarafından da kullanılmaktadır. İnternette

⁴⁵ NewReligionWiki, "NewReligionWiki 2021".

yapılan kısa bir taramada Terasem Hareketine, alt veya yan kuruluşlarına, bunlar tarafından yürütülen çeşitli projelere ve faaliyetlere ve bazı temsilcilerine ait sitelere ve sosyal medya hesaplarına rastlanılmaktadır. Buna ilaveten Terasem radyosunun da çevrimiçi bir internet sayfası üzerinden yayın yaptığı görülmektedir. Ayrıca Terasem Hareketi ile organik bir ilişkisi bulunup bulunmadığı hakkında bilgi edinilemeyen çok sayıda sayfa, profil ve hesap da taramalarda görülebilmektedir.

Bununla birlikte, Terasem Hareketinin çevrimiçi varlığı ve faaliyetlerinin açık web sayfaları ya da sosyal medya hesapları ile sınırlı olmadığı anlaşılmaktadır. Nitekim Terasem'in, Second Life ve benzeri sanal mecralar ve metaverse evrenlerinde de mekân ve faaliyetleri bulunmaktadır. Harekete ilişkin kolayca ulaşılabilen bazı çevrimiçi bilgi kaynakları aşağıda sunulmuştur.

Terasem Movement, Inc.

<https://terasemcentral.org/>

<http://terasem.net>

Terasem Radio

<https://www.terasemradio.com/>

Terasem Movement Foundation, Inc.

<https://terasemmovementfoundation.com/>

LifeNaut Project

<https://www.lifenaut.com/>

CyBeRev Project

<https://www.cyberev.org/>

CyBeRev Twitter

<https://twitter.com/cyberev>

Journal of Geoethical Nanotechnology

<https://www.terasemjournals.org/> <https://terasemjournal.net/>

Journal of Personal Cyberconsciousness

<https://terasemjournals.net/>

Terasem Movement Transreligion, Inc

<https://www.terasemweb.org/>

Terasem Faith

<http://terasemfaith.net/>

Terasem Faith Facebook

<https://fb.com/groups/TerasemFaith/>

TM Transreligion Facebook

<https://www.facebook.com/Terasem/>

Sonuç

Transhümanizmin insanı dönüştürme idealine farklı bir hipotez üzerinden ulaşma arzusunda olan Terasem hareketi, bu yolda karşılaşılabilecek teknolojik problemlerin yanı sıra tüm dini, etik, sosyal ve hukuki sorunları da ele aldığını ve çözüm önerileri getirdiğini iddia eden bir harektir. Bu yönüyle diğer transhümanist kuruluş ve hareketler arasında öne çıkmaktadır.

İnsan varlığını ve hayatı dünyevi tecrübeler ve bu tecrübelerin beyinde karşılığı olan bilgi ve anılarla eşdeğer gören ve bu bilgilerin kopyalanması, saklanması ve insan beynine benzer bir şekilde işleyebilecek farklı makine veya biyo-mekanik sistemlere yüklenmesi ile insanın da ölümsüzlüğü elde edeceğini savunan Terasem, ruhu bütünüyle ihmal ederek insanı dijital bir bilgi kümesine indirgemektedir. Terasemin vadettiği bu ölümsüzlüğün, yani bir insana ait yaşamışlıkların ve dünyevi tecrübelerin dijital bir kopyasının bir makine veya biyo-mekanik bir varlığa yüklenmiş olmasının insanı yaşatmaya devam ederek onu ölümsüzleştirdiği düşüncesi başlı başına bir tartışma konusudur.

Şöyle ki, eski çağlarda ölen insanın ardında isminden başka hiçbir şey kalmazken, teknolojik gelişmelerle daha sonraki çağlarda sırasıyla bir resim, bir ses kaydı ve nihayetinde bir video görüntüsü kalmaya başladı. Gelecekteki teknolojilerle insanın tüm insan özelliklerini ardında tutmak mümkün olabilse de ruh bedenden ayrıldıktan sonra, bir makinenin yahut bütünüyle biyolojik veya mekanik bir sistemin o insanın tüm deneyim ve bilgilerini ve hatta hislerini yüklenmiş olarak bu bilgilerin sahibi olan insanı tüm özellikleri ile taklit etmesi, bir bakıma o insanın hayatını yaşadığı ve böylece onu yaşattığı iddiası ölümsüzlük olarak kabul edilebilir mi?

Din yönüyle, kendi hareketini Trans-din şeklinde tarif eden Terasem'in trans kelimesine yüklediği anlam da geçiş ya da dönüşümden ziyade aşkınlık ve kapsayıcılık şeklinde tanımlanmaktadır. Böylece tanrı inancına sahip insanların dışlanmadığı aksine kucaklandığı, kapsandığı ve dahi aşıldığı belirtilmektedir. Onların iddiasına göre, geleceğin insanı, yani trans-human ve sonrasındaki post-human, din de dâhil olmak üzere her yönüyle bugünkü insanı aşmalıdır. Bu bağlamda, gelecekte tasarlanan ölümsüz insanın yani post-human'ın varoluş biçiminin de bugünkü insanın varoluş biçiminden farklı olarak organik bir varlıktan ziyade post-organik bir varlık olması gerektiği iddiasındadır. Sözü edilen post-organik varlık biçimi, Terasem'in insanı insan yapan yegâne değer olarak gördüğü bilincin kriyonik projesi kapsamında önceden dondurulup canlandırılmış bedenlere; laboratuvar ortamında elde edilen sentetik, yarı-sentetik ya da biyolojik bedenlere; insan olarak doğmuş tipik insan bedenlerine; insan-makine birleşimi olan cyborglara ya da bütünüyle makine olan robotlara aktarılmasıyla elde edilecektir.

Bu aşamaya kadar insan önce trans-human, yani aşkın insan olmalıdır ve aşkın

insanın dini de geleneksel dinlerden farklı olarak aşkın bir din olmalıdır. Bu nedenle Terasem, *trans* kelimesine geçiş anlamından ziyade aşkınlık anlamı yüklemekte ve Terasem trans-dini olarak adlandırdığı dinin aşkın bir din olduğunu iddia etmektedir. Bu nedenle kendini geleneksel dinlerle mukayese ederken orman analogisini kullanmakta ve geleneksel dinleri ormandaki çeşitli ağaçlara benzetirken Terasem trans-dininin ormanın bizzat kendisi olduğunu ifade etmektedir. Bu bağlamda, ormandaki ağaçların farklı olmaları onları ormanın bir parçası olduğu gerçeğini değiştirmeyeceği gibi insanların inandıkları geleneksel dinin ne olduğunun da Terasem trans-dinine dâhil olmaya herhangi bir engel teşkil etmediği ifade edilmektedir. Böylece, insanlar kendi mevcut dinlerinde kalmaya ve kendi akaidini yaşamaya devam ederek aynı zamanda bir Terasem olabilmektedir. Bu yaklaşımıyla Terasem hareketi, kapsayıcı, aşkın ve uzlaşmacı bir din olduğu iddiasını güçlendirmeye çalışmaktadır. Ancak Tanrı'nın teknolojik olduğuna ve teknolojiyi araç olarak kullanarak insanın Tanrı'yı yeniden yaratabileceğine ve tüm evreni kendi kontrolüne alabileceğine iman edilmesi gibi bir inanç esası bulunan Terasem'in bu uzlaşma elinin diğer dinler tarafından ne derece kabul göreceği tartışmaya açıktır.

Öte yandan, Tanrı'ya inanan insanları dışlamadığını fakat onları aştığını iddia ederek aşkın ve kapsayıcı bir din olduğunu ileri süren ve Yaratıcı Tanrı'nın yerine Yaratılan bir Tanrı'yı ikame eden Terasem'in, Tanrı tasavvurunun muhkem olduğu Yahudilik, Hıristiyanlık, İslamiyet gibi dinlerin müntesiplerini ölümsüzlük vaadi ile harekete katılmaya ne kadar ikna edebildiği/edebileceği de tartışmalıdır.

Kaynakça

- Anastasia, Krıman. "Comparative Analysis of Transhumanism and Posthumanism in the Context of the Idea of Posthuman". *6th SGEM International Multidisciplinary Scientific Conferences on SOCIAL SCIENCES and ARTS Proceedings, Ancience Science*. 95–101. STEF92 Technology, 2019.
- Bainbridge, William Sims (ed.). *Dynamic Secularization*. Springer, Cham, 2017.
- Bainbridge, William Sims. "Identity Expansion and Transcendence". *Journal of Philosophical Studies* 7/26 (2014), 117–140. <https://www.humanamente.eu/index.php/HM/article/view/118>
- Bernstein, Anya. *The Future of Immortality: Remaking Life and Death in Contemporary Russia*. Princeton: Princeton University Press, 2019. <https://ebookcentral.proquest.com/lib/kxp/detail.action?docID=5741862>
- Bernstein, Anya. "Freeze, die, come to life : the many paths to immortality in post-Soviet Russia". *American ethnologist* (2015).
- Dağ, Ahmet. "Nietzsche ve Transhümanizm Bağlantısı Üzerine Bir Değerlendirme". *FLSF Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi* 25 (2018), 207–224. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/flsf/issue/48633/618069>

- Dydrov, Artur. "Coexistence Between Human and Posthuman in Transhumanism: The Basic Scenarios". *5th SGEM International Multidisciplinary Scientific Conferences on SOCIAL SCIENCES and ARTS SGEM2018, Ancience Science*. 457–463. STEF92 Technology, 2018.
- Eriksen, Annelin. "The Human Version 2.0: AI, Humanoids, and Immortality". *Social Analysis* 65/1 (2021), 70–88. <https://doi.org/10.3167/sa.2021.650104>
- Greene, Shelleen. "Bina 48: Race, Gender, and Queer Artificial Life". *Ada: A Journal of Gender, New Media and Technology* 9 (2016) (Erişim 14 Kasım 2021).
- Gültekin, Abdurrazak. "Transhümanizm Bağlamında Yapay Zekâ Tanrıya Bir Başkaldırı Mıdır?". *İğdir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 28 (2021), 1–16. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/igdirsosbilder/issue/65608/946540>
- Halden, Grace. "2B or Not to Be ... A Review of 2B: The Era of Flesh is Over (2009)". *Trespassing Journal: an Online Journal of Trespassing Art, Science, and Philosophy* Fall/4 (2014) (Erişim 14 Kasım 2021). http://trespassingjournal.org/Issue4/TPJ_I4_Halden_FilmReview.pdf
- Kavner, Lucas. "'You, Robot': Personal Robots For The Masses". *HuffPost* (2012). https://www.huffpost.com/entry/you-robot-personal-robots_n_1660362
- Kurzweil, Ray. *The Singularity Is Near: When Humans Transcend Biology*. East Rutherford: Penguin Publishing Group, 2005. <https://ebookcentral.proquest.com/lib/gbv/detail.action?docID=6099737>
- More, Max. "The Philosophy of Transhumanism". *The Transhumanist Reader: Classical and Contemporary Essays on the Science, Technology, and Philosophy of the Human Future*. ed. Max More – Natasha Vita-More. 3–17. Chichester, West Sussex, UK: Wiley-Blackwell, 2013.
- NewReligionWiki. "Terasem". Erişim 11 Kasım 2021. <https://nrm.fandom.com/wiki/Terasem>
- Quer, Matías. "Fear of Death as the Foundation of Modern Political Philosophy and Its Overcoming by Transhumanism". *Postmodern Openings* 11/4 (2020), 323–333. <https://doi.org/10.18662/po/11.4/238>
- Ranisch, Robert. *Post- and transhumanism: An introduction / Robert Ranisch, Stefan Lorenz Sorgner (eds.)*. New York: Peter Lang, 1. Basım, 2014.
- Rothblatt, Martine. "The Legal Status Of Multiple Revived Versions Of A Person". *Journal of Personal Cyberconsciousness* 07/01 (2012), 37–42 (Erişim 14 Kasım 2021). <https://www.terasemjournals.org/PCJournal/PC0701/Papers/Rothblatt.pdf>
- Rothblatt, Martine. "Are we Transbemens yet?". *Journal of Evolution and Technology* 18/1 (2008), 94–107 (Erişim 15 Kasım 2021). <https://jetpress.org/v18/rothblatt.htm>
- Roy, Jessica. "Rapture of the Nerds". *The Culture* 183/24 (2014), 54–55. <https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=asn&AN=96442000&lang=tr&site=ehost-live>
- Schussler, Aura-Elena. "Transhumanism As A New Techno-Religion And Personal Development: In The Framework Of A Future Technological Spirituality". *Journal for the Study of Religions & Ideologies* 18/53 (2019), 92–106.

- <https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=obo&AN=137298608&lang=tr&site=ehost-live>
- Smith, Wesley J. "New-Time Religion". *First Things: A Monthly Journal of Religion & Public Life* 248 (2014), 19–21. <https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=asn&AN=99416598&lang=tr&site=ehost-live>
- Stein, Andrew. "Can Machines Feel? A Reporter Discusses Life, Politics and God with an Android". *Math Horizons* 19/4 (2012), 10–13 (Erişim 14 Kasım 2021). <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.4169/mathhorizons.19.4.10>
- Terasem Movement Foundation. "Terasem Hypotheses". Erişim 11 Kasım 2021. <https://terasemmovementfoundation.com/board-of-directors>
- TerasemCentral.org. "Terasem Movement, Inc". Erişim 1 Aralık 2021. <https://terasemcentral.org/archive.html>
- TerasemCentral.org. "Terasem Movement, Inc". Erişim 11 Kasım 2021. <https://terasemcentral.org/scitech.html>
- TerasemFaith.net. "Beliefs of Terasem". Erişim 13 Ekim 2021. <https://terasemfaith.net/beliefs/>
- TerasemFaith.net. "Terasem Faith". Erişim 1 Aralık 2021. <https://terasemfaith.net>
- TerasemFaith.net. "Rituals". Erişim 11 Kasım 2021. <https://terasemfaith.net/rituals/>
- TerasemWeb.org. "Terasem Movement Transreligion". Erişim 24 Eylül 2021. <http://www.terasemweb.org>
- Winyard Sr., David C. "Transhumanism: Christian Destiny or Distraction?". *Perspectives on Science & Christian Faith* 72/2 (2020), 67–82. <https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=asn&AN=143607625&lang=tr&site=ehost-live>
- Yeşilyurt, Muhammet. "Hıristiyanlığın "Imago Dei" Öğretisinin Transhümanizmle Uzlaştırılmasının İmkânı". *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi* 9/5 (2020), 3624–3650 (Erişim 12 Nisan 2021). <http://www.itobiad.com/tr/download/article-file/1428528>
- Yeşilyurt, Muhammet. "Hıristiyan Transhümanizmi: Hıristiyanlığın Tekno-Eskatolojik Yeni Yorumu". *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi* 21/2 (2021), 815–845. <https://doi.org/10.33415/daad.938435>
- Young, Simon. *Designer evolution: A transhumanist manifesto*. Amherst, NY: Prometheus Books, 2006.